

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Ungvári Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. J. É. jogtanácsos által képviselt M. H. alperes ellen szolgálati jogviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményei iránt a Debreceni Munkaügyi Bíróságnál 2.M.133/2006. szám alatt megindított és másodfokon a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Mf.21.142/2006/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. február 27. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Mf.21.142/2006/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Debreceni Munkaügyi Bíróság 2.M.133/2006/6. számú ítéletét megváltoztatja, és a felperes keresetét elutasítja.

Az első-, másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felperes keresete a szolgálati viszonyát megszüntető parancsnok-helyettesi határozat és a felmentés hatályon kívül helyezésére, valamint a szolgálati viszonya helyreállítása mellőzésével az anyagi jogkövetkezmények alkalmazására irányult.

A Debreceni Munkaügyi Bíróság 2.M.133/2006/6. számú ítéletével a szolgálati felettes határozatát megváltoztatta, a 2005. december 5-én kelt 6628/2005. sz.ü. számú felmentést hatályon kívül helyezte, és kötelezte az alperest elmaradt illetmény, felmentési időre járó illetmény, valamint a jogviszony helyreállítása helyett további kéthavi átlagkereset megfizetésére.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes szerződéses szakaszvezető katonaként állt szolgálati

viszonyban az alperessel, munkáját a logisztikai zászlóalj javító századában végezte. A 2005. október 13-án kelt parancs október 18-ára technikai eszközök vasúti szállítását rendelte el, amelyhez az M.-től bérelt ún. G. kocsikat használtak. A felperes részt vett a berakodásban és a szállítandó árúk rögzítésében, a kocsiba azonban a főtörzsőrmester szakasz-tiszthelyettes parancsa ellenére - egy másik társával együtt - nem volt hajlandó beszállni, ennek okaként a vonat nem megfelelő higiénés körülményeit jelölte meg. A felperes és társa a parancsmegtagadás következményeire figyelmeztetés után sem szállt fel a vonatra. A Debreceni Katonai Ügyészség a felperes ellen a Btk. 354. § (1) bekezdésébe ütköző parancs iránti engedetlenség bűncselekmény megalapozott gyanúja miatt nyomozást folytatott, majd 2005. december 5-én vádat emelt.

Az alperes a parancsával a felperes szolgálati viszonyát 2005. december 8-ai hatállyal a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi XCV. törvény (Hjt.) 56. § c) pontja alapján - utalva az 59. § (2) bekezdés c) pontjára - felmentéssel megszüntette arra hivatkozva, hogy a felperes a parancs megtagadásával a Honvédség működéséhez szükséges közbizalom fenntartását súlyosan veszélyeztette. A felperes méltatlanná vált, mivel szolgálati panaszát a H. helyett eljárt helyettes határozatában elutasította.

A munkaügyi bíróság osztotta a felperesi kereseti álláspontot arról, miszerint a felmentés indokában megjelölt méltatlanságnak és a közbizalom súlyos veszélyeztetésének a katonai szervezeten kívüli viszonylatban kell megvalósulnia, amikor az adott magatartás a civil szférában is széles körben ismertté válik. Az adott esetben a cselekménynek nem volt a szervezeten kívüli tanúja, így a szervezet tekintélyének sérelme nem valósulhatott meg. A munkaügyi bíróság utalt arra is, hogy a büntető eljárásra figyelemmel az alperes nem sértette meg a felperes által hivatkozott jogszabályt, amikor nem indított fegyelmi eljárást.

Az alperes fellebbezése alapján eljárt Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Mf.21.142/2006/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét - annak helyes indokai alapján - helybenhagyta.

A másodfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtette még, hogy a Hjt. 59. § (6) bekezdés c) pontja szerinti felmentési indok elbírálásánál figyelemmel kell lenni a jogszabály a)-b) pontjaira is, és a c) pont szerinti méltatlanság megállapítására csak akkor kerülhet sor, ha az elkövetett cselekmény súlya „nagyságrendileg hasonlít” az a)-b) pontban részletezett esetekhez.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a felperes keresetét elutasító határozat hozatalát kérte. Álláspontja szerint a felperesi parancsmegtagadással az M. H. működéséhez szükséges közbizalom

fenntartásának súlyos veszélyeztetése megvalósult, mivel a katonai szolgálat teljesítése önkéntes vállalás alapján szigorú függelmi rendszerben valósul meg, a bűncselekményt kivéve a katonának az előljárója parancsát végre kell hajtania. Tévesnek minősítette ezért, hogy a közbizalom veszélyeztetésének a katonai szervezeten kívüli viszonylatban kell megvalósulnia. Érvelése szerint annak sincs jelentősége, hogy kik és hányan voltak jelen. A jogerős ítélet ezért sérti a Hjt. 59. § (6) bekezdés c) pontját, továbbá a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény (Hvt.) 92. § (1) bekezdését, 105. § (1) bekezdését, 108. § (1) és (2) bekezdését, és a Hjt. 3. § (1) és (2) bekezdését. Az alperes vitatta még a másodfokú bíróság által hivatkozott Hjt. 59. § (6) bekezdés a) és b) pontjai alkalmazhatóságát is.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Arra hivatkozott, hogy a büntető bíróság az ellene indított eljárást jogerősen megszüntette, és az ártatlanság vélelme miatt senki nem hivatkozhat a parancsmegtagadásra.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

Az alperes a felmentő intézkedését a Hjt. 59. § (2) bekezdés c) pontja szerinti szolgálatra méltatlanságra, és az 59. § (6) bekezdés c) pontjára alapozta, amely szerint a szolgálatra méltatlan az, aki magatartásával a Honvédség működéséhez szükséges közbizalom fenntartását súlyosan veszélyezteti. A másodfokú bíróság ezért – még összehasonlításul is – tévesen hivatkozott az önálló méltatlansági okként minősülő Hjt. 59. § (6) bekezdés a)-b) pontjában szabályozottakra; az egyes indokokat az adott konkrét jogszabályi feltételek keretei között lehet értelmezni.

Az első- és a másodfokú bíróság a felperes cselekményét az előljáró konkrét parancsának megtagadásaként minősítette és bírálta el, mivel a felperes a parancs teljesítésére a következményekre vonatkozó figyelemfelhívás ellenére sem volt hajlandó. A perbeli felmentés megalapozottságának vizsgálatához a parancsmegtagadás tényének megállapítását a büntetőeljárás kimenetele nem érinti, arra is tekintettel, hogy ezen eljárás megszüntetésére elévülés okán, és nem pedig a Btk. 354. § (1) bekezdése szerint minősülő cselekmény hiányában került sor.

Az alperes helytállóan hivatkozott annak figyelmen kívül hagyására, hogy a szolgálati viszony az állam és az állomány tagja közötti olyan sajátos jogviszony, amelyben az állomány tagja a szolgálati viszonyból eredő kötelmeit önkéntes vállalás alapján szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockáztatásával és egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti [Hvt. 92. § (1) bekezdés, Hjt. 3. § (1) és (2) bekezdés]. Az előbbiek

szerinti szigorú alá-fölérendeltséget kifejező vezetési eszközök, a Hvt. 105. § (1) bekezdés szerinti parancs az M. H. rendeltetésszerű működését szolgálják, ezért a Hvt. 108. § (1) és (2) bekezdése értelmében az előljárói parancs csak akkor tagadható meg, ha a katona azzal bűncselekményt követne el.

Az előljáró parancsnak való, az előbbiek szerinti feltétlen alárendeltség maradéktalan érvényesítése az M. H. egységes és a törvényi céloknak megfelelő eredményes működésének alapfeltétele, és - egyebek mellett - ebben megtestesül a társadalmi bizalom a törvényes és hatékony, a köz javát szolgáló működésre. Ennek a közbizalomnak a súlyos veszélyeztetését jelenti a parancs egyéb, a törvény által meg nem engedett okból történő megkérdőjelezése akkor is, ha az nem válik a civil személyek számára ismertté.

Az előljárói paranccsal való nyílt, más katonák jelenlétében egy katonai feladatsor megvalósítása közben történt felperesi szembeszegülés az adott esetben önmagában alkalmas volt a méltatlanságot megalapozó közbizalom súlyos veszélyeztetésére. Az ezzel ellentétes első- és másodfokú ítélet tévesen terjesztette ki a jogszabály értelmezését a közbizalom tényleges megingására.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította.

A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére (az alperes az első- és a másodfokú eljárásban perköltségigényt nem érvényesített).

Az első-, másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét az ügyben irányadó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2008. február 27.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. előadó bíró, Dr. Zanathy János s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő